

Nuorisotyönohjaajan ydinosaamiskuvaus

KIRKKOHALLITUS[†]

Kirkon ammattien ydinosaamiskuvaukset

Ydinosaamiskuvaukset kuvaavat koko ammattikunnan osaamista, ei yksilökohtaista osaamista. Ydinosaamiskuvaukset ovat siksi kattavia ja laaja-alaisia.

Kirkon ammattien ja erityistehtävien ydinosaaminen muodostuu sekä ammatillisesta ydinosaamisesta että kirkon ammattien yhteisestä ydinosaamisesta.

Ydinosaamiskuvausten sisällöllinen lähtökohta on kirkon missio.* Se on kirkon työn perusta ja pohja, josta kirkon erilaiset tehtävät saavat sisältönsä ja perustelunsa.

Piispainkokous hyväksyi papin ydinosaamiskuvauksen 18.5.2020 ja kirkkohallituksen täysistunto muut ydinosaamiskuvaukset 21.4.2020 sekä suntion ydinosaamiskuvauksen 22.2.2022. Verkkosivuston on tuottanut Kirkkohallitus.

* Kirkon ammattien ja erityistehtävien ydinosaamiselle keskeistä on kirkon missio (*Missio Dei*). Tätä kirkko toteuttaa kokonaisvaltaisesti: kohtaamalla, kutsumalla, palvelemalla ja kertomalla hyvästä sanomasta.

1. Yhteinen ydinosaminen
2. Lastenohjaaja
3. Varhaiskasvatuksen ohjaaja
4. Perheneuvoja
5. Oppilaitostyöntekijä
6. Vammais- ja viittomakielisen työn työntekijä
7. Diakonian viranhaltija
8. Suntio
9. Lähetys- ja kansainvälisen työn ohjaaja
10. Nuorisotyönohjaaja
11. Sairaalapappi
12. Pappi
13. Kanttori

Tausta

Tässä dokumentissa kuvataan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyönohjaajien ammattikunnalle ominaista, koko työuran aikaista ydinosaamista. Kaikkien nuorisotyönohjaajien osaaminen ei ole samanlaista, sillä kunkin yksilöllinen osaaminen muodostuu omanlaiseseen koulutuksen, työtehtävien, toimintaympäristön ja työn tavoitteiden pohjalta. Ydinosaaminen koostuu tiedoista, taidoista ja kyvyistä, joita hyödynnetään, sovelletaan ja kehitetään työn ammatillisissa konteksteissa.

Ydinosaamisen käsitteistä

Ydinosaamisen kuvaamisessa on käytetty termejä osaaminen, taito ja ammatillinen kyky. Osaaminen on näistä käsitteistä laajin ja tarkoittaa tiedon ja taidon hallintaa, soveltamista, hyödyntämistä ja kehittämistä sekä tunteiden ja asenteiden tiedostamista.

Taito kuvaa sitä, miten osaaminen ilmenee käytännössä. Taidoista yksi esimerkki ovat itsesäätelytaidot, jotka mahdollistavat tietoisien, tilanteenmukaisen toiminnan.

Ammatilliset kyvyt tarkoittavat yleistettyä käsitystä ammatissa tarvittavista ominaisuuksista, asenteista ja kyvykkyyksistä, joita osaamisen syntyminen edellyttää ja jotka mahdollistavat osaamisen kehittymisen. Lisäksi tarvitaan kykyä itsereflektioon, joka mahdollistaa oman toiminnan arvioinnin. Itsereflektioon kuuluu esimerkiksi omien asenteiden, käsitysten tai näkemysten tiedostaminen.

Ydinosaaminen kehittyy tutkintoon johtavassa koulutuksessa sekä työelämässä ja täydennyskoulutuksessa. Ydinosaamiskuvausta käytetään esimerkiksi

- opiskeluaikana oman ammatillisen identiteetin sekä ammatin kokonaiskuvan muodostamisessa
- työuran aikana esimerkiksi ammatillisen identiteetin ja oman kehittymisen peilinä sekä esimiestyössä kehityskeskustelujen, osaamisen kehittämisen ja rekrytoinnin osana
- kirkon ammattien esittelemisessä muun muassa verkostoyhteistyössä
- koulutuksen kehittämisessä.

Kirkko hengellisenä yhteisönä ja nuorisotyönohjaajan virka

Nuorisotyönohjaajan viralla tarkoitetaan seurakunnan tai seurakuntayhtymän perustamaa virkaa nuorisotyönohjaajan tehtäviä varten. Viran hoitaminen edellyttää teologista, pedagogista sekä sosiaali- ja kasvatus- että ohjausalan osaamista. Seurakuntien tai seurakuntayhtymien nuorisotyönohjaajan virkaan vaadittavasta tutkinnosta päättää kirkkohallitus. Vaadittava ammattikorkeakoulututkinto tuottaa laaja-alaisen sekä erilaisiin nuorisotyönohjaajan virkoihin ja tehtäväkuviin tarvittavan osaamisen. Nuorisotyönohjaajien ammattikuntaan kuuluvia työskentelee myös kirkollisissa ja muissa järjestöissä, kunnissa, kouluttavissa laitoksissa sekä yksityissektorilla.

Nuorisotyönohjaajan ydinosuamiseen kuuluu kirkon missio, kirkon perustehtävän ja hengellisyiden tiedostaminen. Kirkon missio on kirkon työn perusta ja pohja, josta myös nuorisotyönohjaajan virka saa sisältönsä ja perustelunsa. Kirkon missiolla tarkoitetaan Jumalan työtä tässä maailmassa. Kirkko toteuttaa missiota kohtaamalla, kutsumalla, palvelemalla ja kertomalla hyvästä sanomasta. Kirkko on hengellisen perustehtävänsä mukaan arvoyhteisö, jonka ytimessä on usko Jumalaan, rakkaus lähimmäiseen sekä vastuu luomakuntaa kohtaan.

Nuorisotyönohjaajan työssä on tärkeää kouluikäisten lasten, nuorten ja heidän perheidensä sekä nuorten aikuisten kohtaaminen. Nuorisotyönohjaaja suunnittelee, toteuttaa ja kehittää toimintaa yhdessä lasten, nuorten ja heidän perheidensä kanssa. Hän toimii yhteistyössä kunnan nuorisotyön, koulujen ja oppilaitosten sekä nuorten kanssa toimivien järjestöjen kanssa.

Työhön kuuluvat leirit, retket ja tapahtumat. Nuorisotyönohjaaja ohjaa ryhmiä sekä kouluttaa ja perehdyttää vapaaehtoisia, esimerkiksi rippikoulun isosia. Tärkeä osa työtä on myös erilaisissa elämäntilanteissa olevien yksilöllinen kohtaaminen.

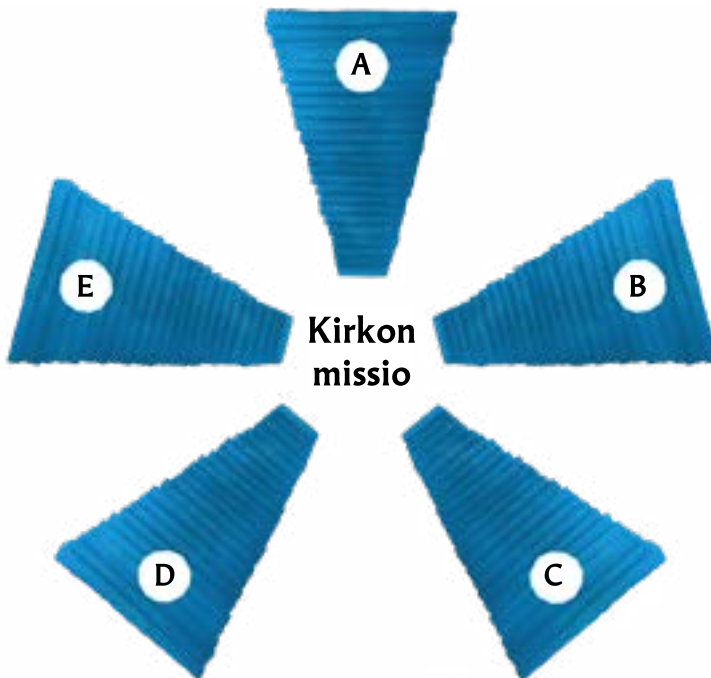
Nuorisotyönohjaajan työssä tarvitaan kirkon arvojen tuntemista ja sitoutumista niiden mukaiseen toimintaan. Suhde Jumalaan on sekä voimanlähde että työn uskottavuuden edellytys. Kirkolla on uskonnollisena yhteisönä oikeus ja velvollisuus vaalia omia tulkintojaan maailmasta, ihmisestä ja todellisuuden luonteesta.

Tämän perusteella sen työntekijöiltä, kuten nuorisotyönohjaajilta, odotetaan sitoutumista kirkon hengelliseen perustehtävään, arvoihin ja uskontulkintoihin. Hengellisen elämän hoitaminen, kuten Raamatun lukeminen, rukous ja osallisuus seurakunnan yhteiseen messuun, ovat sekä nuorisotyönohjaajan työn keskeistä sisältöä että henkilökohtaista uskon hoitamista.

Nuorisotyönohjaajan ydinsaaminen

Nuorisotyönohjaajan ydinsaaminen muodostuu nuorisotyönohjaajan ammatillisesta ydinsaamisesta ja kirkon ammattien yhteisestä ydinsaamisesta.

Ammatillinen ydinsaaminen kuvaa ammatin ydintä, joka erottaa sen muista ammateista. Sen osa-alueet ovat teologinen ja arvo-osaaminen, vuorovaikutusosaaminen, toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen, työelämä- ja kehittämisosaaminen sekä nuorisotyönohjaajan tehtäväosaaminen.

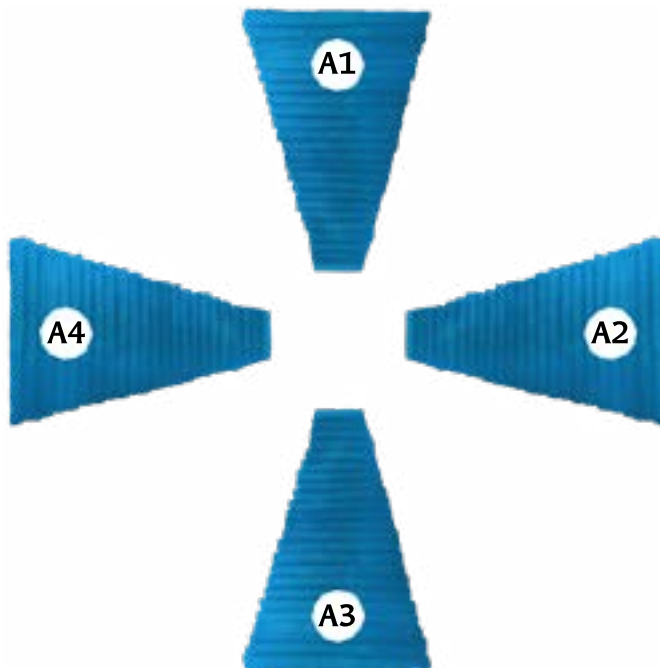
- A) Nuorisotyönohjaajan tehtäväosaaminen
- B) Vuorovaikutusosaaminen
- C) Teologinen ja arvo-osaaminen
- D) Työelämä- ja kehittämisosaaminen
- E) Toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen

Kirkon ammattien yhteinen ydinosaaminen yhdistää kirkon eri ammatteja ja kuvaa osaamista, jota tarvitaan erityisesti hengellisessä työssä. Vuorovaikutusosaaminen, toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen, työelämä- ja kehittämisosaaminen sekä teologinen ja arvo-osaaminen ovat tärkeitä nuorisotyönohjaajan ammatille, ja niiden sisällöissä on paljon yhteistä muiden kirkon ammattien kanssa.

Nuorisotyönohjaajan ammattillinen ydinosaaminen

A) Nuorisotyönohjaajan tehtäväosaaminen

Nuorisotyönohjaaja on kirkon kasvatuksen ammattilainen, jonka työtä profiloivat lasten, nuorten ja heidän perheidensä sekä nuorten aikuisten kohtaaminen. Kirkon kasvatusta on kaikenikäisten kokonaisvaltaisen kasvun mahdollistamista ja tukemista – omana itsenä, lähimmäisenä, yhteisön jäsenenä sekä osana luomakuntaa. Se on myös yhdessä tekemistä, olemista ja ihmettelyä. Keskeistä on turvata yhdessä perheiden kanssa lasten ja nuorten fyysinen, henkinen ja hengellinen kasvurauha.

A1) Kirkon kasvatuksen osaaminen

A2) Pedagoginen osaaminen

A3) Perhelähtöisen työtteen osaaminen

A4) Ennaltaehkäisevän sekä korjaavan ja kuntouttavan perhetyön osaaminen

A1) Kirkon kasvatuksen osaaminen edellyttää

- kykyä tunnistaa kirkon kasvatuksen merkitys lapsen ja nuoren näkökulmasta
- taitoa kehittää toimintaa kattamaan koko kasvunkaari vauvasta vanhuuteen
- kykyä tunnistaa oman ihmiskäsityksen merkitys kaikenikäisten kokonaisvaltaisen kasvun tukemisessa
- taitoa avata kasteen merkitystä sekä Jumalan lahjana että kutsuna elää kristittyinä
- taitoa tukea kummisuhdetta kasvunkaaren eri vaiheissa
- taitoa toimia ja kehittää rippikoulua rippikoulusuunnitelman (RKS) pohjalta
- taitoa rohkaista lapsia ja nuoria toteuttamaan seurakuntajäsenyyttään ja seurakuntalaisuuttaan monenlaisin tavoin.

A2) Pedagoginen osaaminen edellyttää

- taitoa tukea monipuolisesti lasten ja nuorten kokonaisvaltaista kasvua sekä yksilönä että yhteisön jäsenenä
- taitoa toimia tunnistuen lasten ja nuorten kasvuun liittyviä yksilöllisiä piirteitä sekä erityisen tuen tarpeita
- kykyä kiinnostua oppimisen ja kasvun prosessista ja taitoa tunnistaa eri toimintatapojen soveltuvuus prosessin eri vaiheisiin
- kykyä tunnistaa lapsen ja nuoren osaaminen ja vahvuudet sekä taitoa rohkaista niiden käyttämiseen
- taitoa valita yhdessä lasten ja nuorten kanssa tilanteenmukaisia toimintatapoja (esimerkiksi leiri-, retki- ja kokoavan toiminnan menetelmiä)
- taitoa kehittää yhdessä lasten ja nuorten kanssa toiminnallisia ja yhteisöllisiä työtapoja (esimerkiksi hyödyntäen liikunnallisuutta, pelillisyyttä, tarinallisuutta ja digitaalisia oppimisalustoja)
- taitoa avata oppimistilanteissa ilmiöitä ja sisältöjä selkeäkielisesti ja käyttäen monipuolisia työtapoja
- kykyä analysoida ja perustella menetelmällisiä ja muita pedagogisia ratkaisuja
- kykyä reflektoida ja kehittää omaa pedagogista ajattelua ja sen vaikutusta omaan toimintaan.

A3) Perhelähtöisen työtteen osaaminen edellyttää

- kykyä nähdä perhe ja vanhemmuus voimavarana
- kykyä tunnistaa ja reflektoida omia monimuotoisiin perheisiin liittyviä käsityksiä ja asenteita
- taitoa kunnioittaa lapsen ja nuoren perhetilannetta sekä heidän vanhempiansa ja huoltajiensa näkemyksiä
- taitoa tunnistaa yksilöiden ja perheiden voimavaroja eri elämäntilanteissa ja erilaisissa elämäntilanteissa
- taitoa kehittää vanhemmuuden iloa vahvistavaa perhelähtöistä toimintaa
- taitoa edistää ja kehittää seurakunnan perhelähtöistä työtettä.

A4) Ennaltaehkäisevän sekä korjaavan ja kuntouttavan perhetyön osaaminen edellyttää

- kykyä nähdä perhe kumppanina lapsen ja nuoren vahvuuksien tukemisessa sekä myös ongelmatilanteissa
- taitoa käyttää tilanteenmukaisesti ennaltaehkäisevän sekä korjaavan ja kuntouttavan perhetyön toimintamalleja omassa työssä lasten, nuorten ja heidän perheidensä kanssa
- taitoa hahmottaa lasten, nuorten ja perheiden erilaisten palvelu- ja tukijärjestelmien kokonaisuus
- taitoa ohjata lapsia, nuoria ja perheitä auttamis- ja tukipalveluiden käyttämiseen (palveluohjaus).

B) Vuorovaikutusosaaminen

Nuorisotyönohjaajan vuorovaikutusosaaminen perustuu kirkon ammattien yhteiseen vuorovaikutusosaamiseen. Osaamisen keskiössä on lasten ja nuorten vuorovaikutustaitojen vahvistuminen yhdenvertaisuuden ja osallisuuden periaatteiden pohjalta.

B1) Nuorisotyönohjaajan rooliin liittyvä vuorovaikutusosaaminen
B2) Viestintäosaaminen

B1) Nuorisotyönohjaajan rooliin liittyvä vuorovaikutusosaaminen edellyttää

- taitoa ohjata ja vahvistaa vuorovaikutustaitoja
- kykyä tunnistaa ja kehittää omaa ammatillista vuorovaikutusroolia.

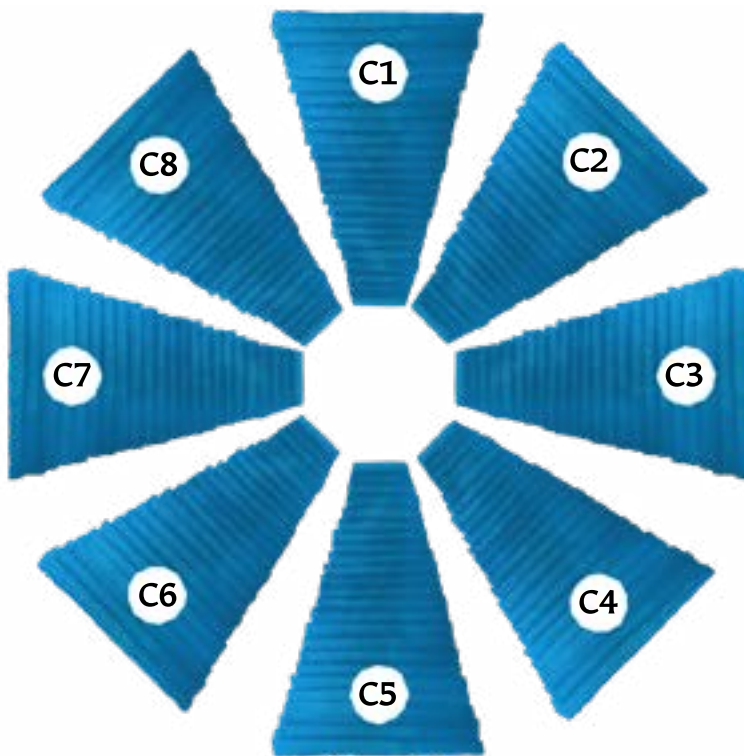
B2) Viestintäosaaminen edellyttää

- taitoa kehittää lasten ja nuorten vuorovaikutus- ja viestintätaitoja
- taitoa kohdata lapsia ja nuoria erilaisissa vuorovaikutusympäristöissä
- taitoa ottaa nuoret mukaan tekemään digi- ja viestintämateriaalia ja antaa heille vastuuta heidän kykyjensä mukaan
- taitoa ohjata lapsia ja nuoria lähde- ja mediakriittisyyteen erityisesti arvojen ja eettisyyden pohjalta
- kykyä kiinnostua muuttuvasta digitaalisesta ympäristöstä.

C) Teologinen ja arvo-osaaminen

Lapsi- ja nuorilähtöinen teologinen osaaminen tarkoittaa teologian tekemistä lasten ja nuorten kanssa

- lasten ja nuorten oman teologisen ajattelun, tekemisen ja spiritualiteetin tukemista
- teologiaa lapsille ja nuorille
- teologiaa lapsista ja nuorista..

C1) Lapsilähtöinen teologinen osaaminen ja teologian tekeminen lasten ja perheiden kanssa

C2) Kirkon mission mukainen osaaminen

C3) Raamattu-osaaminen

C4) Jumalanpalveluselämän osaaminen

C5) Diakoninen osaaminen

C6) Sielunhoidon osaaminen

C7) Eettinen ja arvo-osaaminen

C8) Uskonto- ja katsomus-osaaminen

C1) Lapsi- ja nuorilähtöinen teologinen osaaminen ja teologian tekeminen lasten ja nuorten kanssa edellyttää

- kykyä nähdä lapsen ja nuoren esikuvallisuus ja arvo työn teologisena lähtökohtana
- taitoa havainnoida ja tunnistaa ajankohtaisia teologisia teemoja ja ilmiöitä niin lasten, nuorten ja perheiden elämästä, lähiympäristöstä kuin globaalisti
- taitoa sananmukaisesti tehdä, tuottaa ja luoda teologiaa lasten ja nuorten kanssa osana arkisia tilanteita ja toimintaa (esimerkiksi lauluja, sanoituksia, rukouksia, materiaaleja vaikkapa rippikoulussa ja konfirmaatiomessun toteuttamisessa)
- taitoa ottaa yhdessä lasten ja nuorten kanssa osaa keskusteluun kirkon uskosta ja opista sekä sen soveltamisesta kirkon elämään ja toimintaan
- taitoa tuoda kirkon usko, oppi ja traditio sekä lapsen ja nuoren elämänkysymykset dialogiin.

C2) Kirkon mission mukainen osaaminen edellyttää

- taitoa ymmärtää missionaarisuus kirkon toiminnan perustavana tehtävänä
- taitoa vahvistaa lasten, nuorten ja perheiden luterilaista identiteettiä Kristuksen maailmanlaajan kirkon jäsenenä
- taitoa toimia luontevasti kristillisenä kasvattajana moniuskontoisessa ympäristössä.

C3) Raamattu-osaaminen edellyttää

- taitoa käyttää ja tulkita Raamattua lasten, nuorten ja perheiden kanssa
- taitoa ohjata lasta ja nuorta Raamatun käytön ja sen tulkinnan taidon vahvistumisessa
- taitoa tukea lasten ja nuorten oman teologian tekemisen tapoja ja spiritualiteetin muotoja
- kykyä asettua dialogiseen suhteeseen Raamatun kanssa.

C4) Jumalanpalveluselämän osaaminen edellyttää

- taitoa toteuttaa monipuolista jumalanpalveluselämää yhdessä lasten, nuorten ja perheiden kanssa
- taitoa toteuttaa ja kehittää ehtoolliskasvatusta lasten, nuorten ja perheiden kanssa
- taitoa etsiä yhdessä lasten, nuorten ja perheiden kanssa rukous- ja hengellisen elämän merkitystä arjessa
- taitoa tukea lapsia, nuoria ja perheitä toteuttamaan hengellistä elämää ja spiritualiteettia heidän omassa arjessaan ja näkemään sen merkityksen.

C5) Diakoninen osaaminen edellyttää

- taitoa edistää lähimmäisen rakkauden periaatteen sekä lapsen ja nuoren hyvän toteutumista
- taitoa vahvistaa lasten ja nuorten empatiataitoja
- taitoa toteuttaa diakoniaa yhdessä lasten ja nuorten kanssa
- taitoa tunnistaa ulkopuolisuuteen, yksinäisyyteen, köyhyyteen, huono-osaisuuteen ja syrjäytymiseen liittyviä ilmiötä lasten, nuorten ja perheiden elämässä sekä toimia tarkoituksenmukaisella ja tilanteen vaatimalla tavalla ennaltaehkäisevän sekä korjaavan ja kuntouttavan työtöiden periaatteiden mukaisesti
- taitoa pitää esillä näitä ilmiöitä seurakunnan toiminnassa ja päätöksenteossa sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa
- taitoa haastaa vallitsevia rakenteita kirkossa ja yhteiskunnassa lasten, nuorten ja perheiden parhaaksi sekä taitoa asettua lasten, nuorten ja heidän perheidensä puolelle.

C6) Sielunhoidon osaaminen edellyttää

- taitoa tunnistaa lasten, nuorten ja perheiden hengellisiä keskustelutarpeita
- taitoa soveltaa ja kehittää sielunhoidollista työtöitä lasten, nuorten ja perheiden näkökulmasta
- taitoa toimia lasten ja nuorten sielunhoitajana
- kykyä tunnistaa ja käsitellä oman lapsuuden ja nuoruuden aikaisia hengellisiä kysymyksiä ja käsitellä omaa suhdetta lasten ja nuorten kokemaan suruun ja kärsimykseen.

C7) Eettinen ja arvo-osaaminen edellyttää

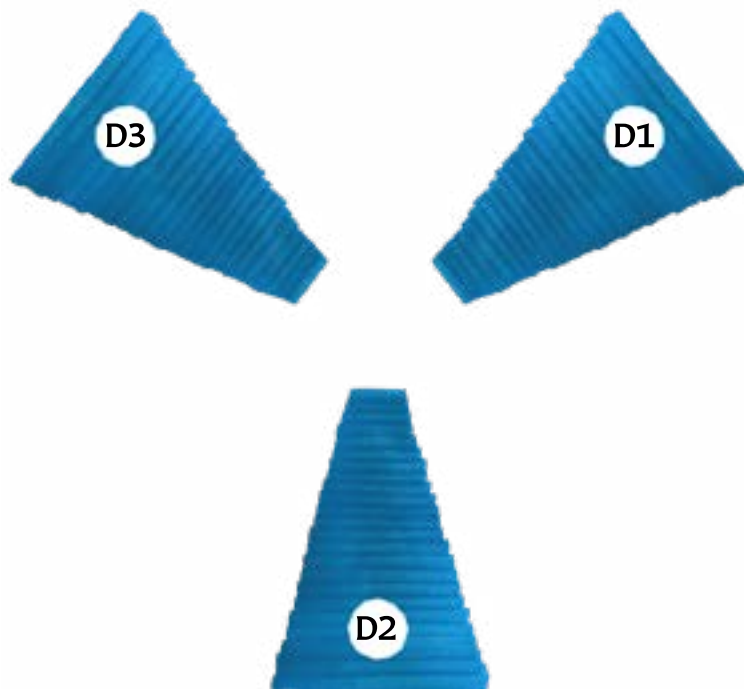
- taitoa vahvistaa lasten, nuorten ja perheiden omien arvojen merkitystä arjessa
- taitoa ohjata lapsia ja nuoria toimimaan yhdenvertaisesti ja ihmisarvoa kunnioittavalla tavalla
- taitoa toimia eettisesti kestäväällä tavalla arvoriititilanteessa lasten ja nuorten kanssa
- taitoa tehdä kirkon perusarvoja näkyviksi yhdessä lasten ja nuorten kanssa
- taitoa tukea kristillisen ihmiskäsityksen vahvistumista lasten ja nuorten toiminnassa.

C8) Uskonto- ja katsomusosaaminen edellyttää

- taitoa tunnistaa lasten ja nuorten katsomuksiin ja uskontoon liittyvän kehityksen vaiheet
- taitoa tunnistaa lasten, nuorten ja perheiden erilaisia uskontoja ja katsomuksia ja kykyä toimia katsomussensitiivisesti
- taitoa ohjata lapsia ja nuoria uskonto- ja katsomusdialogitaidoissa
- taitoa edistää katsomuskasvatuksen periaatteita verkostoyhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

D) Työelämä- ja kehittämisosaaminen

Nuorisotyönohjaajan ammatin suuntana on tulevaisuus. Toivon ilmapiiri, rohkaisu elämään sekä tässä hetkessä että tulevaisuudessa suuntaavat työelämä- ja kehittämisosaamista.

D1) Innovointi- ja kehittämisosaaminen

D2) Tulevaisuusosaaminen

D3) Työelämätaitojen ohjaaminen

D1) Innovointi- ja kehittämisosaaminen edellyttävät

- kykyä tunnistaa omat luovuuteen ja innovaatioon liittyvät asenteet
- taitoa innovoida, kokeilla ja kehittää toimintaa yhdessä lasten, nuorten ja perheiden kanssa
- taitoa käyttää kokeilun, innovoinnin ja kehittämisen menetelmiä monipuolisesti lasten ja nuorten kanssa
- taitoa arvioida toiminnan laatua ja vaikuttavuutta yhdessä lasten, nuorten ja perheiden kanssa.

D2) Tulevaisuusosaaminen edellyttää

- taitoa käyttää ennakkointia ja muita tulevaisuuteen liittyviä työtapoja yhdessä lasten ja nuorten kanssa
- taitoa ohjata lapsia ja nuoria käsittelemään tulevaisuuteen liittyviä tunteita, ajatuksia ja toiveita
- taitoa edistää toivon näkökulmaa yhdessä lasten ja perheiden kanssa
- taitoa ohjata kriittiseen ajatteluun tulevaisuuteen liittyvissä vaihtoehdoissa
- taitoa ohjata ymmärtämään historian yhteys tulevaisuuden ratkaisuihin
- kykyä tunnistaa omat tulevaisuuteen liittyvät näkemykset ja asenteet sekä reflektoida niihin.

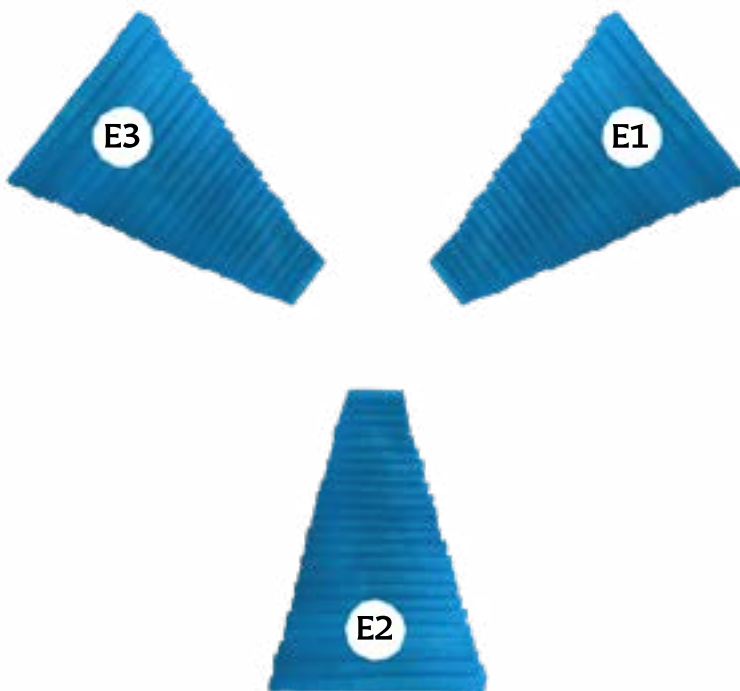
D3) Työelämätaitojen ohjaaminen edellyttää

- taitoa hyödyntää ohjausosaamista uuden työntekijän perehdytyksessä, ohjauksessa ja mentoroinnissa
- taitoa hyödyntää ohjausosaamista TET-jaksojen sekä harjoittelun ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen ohjauksessa
- taitoa koordinoita työyhteisöön tulevien opiskelijoiden työtehtäviä ja työhön perehtymistä sekä vastavuoroisen palautteen ja arvioinnin toteutumista
- taitoa markkinoida seurakuntaa työelämässä tapahtuvan oppimisen ja harjoittelun paikkana
- taitoa keskustella nuorten kanssa työelämätaidoista ja niiden merkityksestä sekä opiskelupaikan ja ammatin valinnasta
- taitoa innostaa nuoria tutustumaan kirkon ammatteihin
- taitoa ohjata työelämätaitojen kehittymistä nuorten vapaaehtoistoiminnan tehtävissä (esimerkiksi isostoiminta, diakoniaryhmät).

E) Toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen

Nuorisotyönohjaajan ammatissa keskeistä on vahvistaa lasten, nuorten ja perheiden mahdollisuutta kantaa vastuuta ja kasvaa vastuuseen sekä vaikuttaa yhdessä toimintaan seurakunnassa ja lähiympäristössä.

Nuorisotyönohjaajan ammatin keskiössä ovat myös alueelliset verkostot. Niissä tehdään vastavuoroista ja yhteistä kehittämistyötä.

E1) Vaikuttamistoiminnan osaaminen

E2) Yhteisöosaaminen

E3) Verkosto-osaaminen

E1) Vaikuttamistoiminnan osaaminen edellyttää

- taitoa havainnoida ja tunnistaa yhdessä lasten ja nuorten kanssa paikallisen elinympäristön ja kulttuurin piirteitä
- taitoa luoda ja kehittää lapsille ja nuorille vaikuttamismahdollisuuksia heitä koskevissa asioissa
- taitoa hyödyntää lapsivaikutusten arviointia sekä lasten ja nuorten kuulemista osana hallinnollista ja rakenteellista vaikuttamista
- taitoa demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksessa
- kykyä kiinnostua lasten, nuorten ja perheiden elämänskysymyksistä sekä heidän aloitteistaan.

E2) Yhteisöosaaminen edellyttää

- taitoa rakentaa yhteisöjä, jotka mahdollistavat lapselle, nuorelle ja perheille osallisuuden kokemuksen
- taitoa arvioida yhdessä lasten ja nuorten kanssa toimintatapoja ja menetelmiä niin, että ne mahdollistavat osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja oppimista sekä vahvistavat luottamuksellista ilmapiiriä
- taitoa tunnistaa ja hyödyntää tilanteita, joissa yhdessä tekemisen prosessi voi käynnistyä
- taitoa vahvistaa iloa yhdessä tekemisestä ja olemisesta
- taitoa edistää osallisuutta ja ehkäistä syrjäytymistä
- kykyä tunnistaa yhteisöllisiä käyttäytymismalleja, ryhmäilmiöitä sekä tunteiden, asenteiden ja arvojen ilmenemismuotoja ja vaikutusta yhteisön toiminnalle
- taitoa ohjata nuoria hyödyntämään vertaistuen ja -ohjauksen tapoja.

E3) Verkosto-osaaminen edellyttää

- taitoa tunnistaa toimintaympäristössä erityisesti lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin liittyvät tekijät
- taitoa toimia monialaisissa yhteistyöverkostoissa
- taitoa toimia verkostoissa myös yhdessä lasten, nuorten ja perheiden kanssa
- taitoa toimia paikallisten toimijoiden kanssa sopimus pohjaisesti ja hanketoiminnassa
- taitoa tuntea ja toimia yhteistyö- ja sopimustilanteissa lainsäädännölliseltä perustalta.

KIRKKOHALLITUS[†]